

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

1. října 2014 *

„Řízení o předběžné otázce — Prostor svobody, bezpečnosti a práva — Soudní spolupráce v občanských věcech — Nařízení (ES) č. 2201/2003 — Články 8, 12 a 15 — Příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti — Řízení týkající se péče o dítě, které má obvyklé bydliště v členském státě bydliště své matky — Ujednání o příslušnosti ve prospěch soudu členského státu bydliště otce tohoto dítěte — Dosah“

Ve věci C-436/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Court of Appeal (England & Wales) (Civil division) (Spojené království) ze dne 2. srpna 2013, došlým Soudnímu dvoru téhož dne, v řízení

E.

proti

B.,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta, předsedkyně senátu, K. Lenaerts, místopředseda Soudního dvora, vykonávající funkci soudce druhého senátu, J. L. da Cruz Vilaça, J.-C. Bonichot a A. Arabadžev (zpravodaj), soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 15. května 2014,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za E. C. Marín Pedreño, solicitor, D. Williamsem, QC, a M. Grationem, barrister,
- za B. N. Hansen, solicitor, H. Setrightem, QC, E. Devereauxem a R. Genova Alquacil, advocates,
- za vládu Spojeného království V. Kaye, jako zmocněnkyní, a M. Gray, barrister,
- za německou vládu T. Henzem a J. Kemper, jako zmocněnci,
- za španělskou vládu M. J. García-Valdecasas Dorrego, jako zmocněnkyní,

* Jednací jazyk: angličtina.

— za Evropskou komisi M. Wilderspinem a A.-M. Rouchaud-Joët, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 8, 12 a 15 nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. L 338, s. 1).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi p. E. (dále jen „otec“) a pí B. (dále jen „matka“) ohledně příslušnosti soudů Spojeného království pro rozhodování zejména o určení místa obvyklého bydliště jejich dítěte S. a práv otce na styk s dítětem.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Bod 12 odůvodnění nařízení č. 2201/2003 stanoví:
„Pravidla pro určení příslušnosti ve věcech rodičovské zodpovědnosti stanovená tímto nařízením jsou formulována s ohledem na nejlepší zájmy dítěte, zejména na blízkost. To znamená, že příslušným by měl být především soud členského státu, ve kterém má dítě své obvyklé bydliště, s výjimkou určitých případů změny bydliště dítěte, nebo soud určený dohodou nositelů rodičovské zodpovědnosti“.
- 4 V oddílu 2, nadepsaném „Rodičovská zodpovědnost“, který se nachází v kapitole II nařízení č. 2201/2003, nadepsané „Příslušnost“, jeho článek 8, nadepsaný „Obecná příslušnost“, stanoví:
„1. Soudy členského státu jsou příslušné ve věci rodičovské zodpovědnosti k dítěti, které má v době podání žaloby obvyklé bydliště na území tohoto členského státu.
2. Odstavec 1 platí s výhradou článků 9, 10 a 12.“
- 5 Článek 9 nařízení č. 2201/2003, nadepsaný „Zachování příslušnosti podle předchozího obvyklého bydliště dítěte“, uvádí:
„1. V případě, že se dítě zákonným způsobem přestěhuje z jednoho členského státu do jiného a získá zde nové obvyklé bydliště, ponechají si soudy členského státu předchozího obvyklého bydliště dítěte odchylně od článku 8 příslušnost po dobu tří měsíců po přestěhování pro účely úpravy rozhodnutí o právu na styk s dítětem vydaného v tomto členském státě před přestěhováním dítěte v případě, že nositel práva na styk s dítětem podle rozhodnutí o právu na styk má nadále obvyklé bydliště v členském státě předchozího obvyklého bydliště dítěte.
2. Odstavec 1 se nepoužije, pokud nositel práva na styk s dítětem uvedený v odstavci 1 přijal příslušnost soudů členského státu nového obvyklého bydliště dítěte tím, že se účastní řízení u těchto soudů, aniž by vznesl námitku jejich nepříslušnosti.“

- 6 Článek 12 nařízení č. 2201/2003, nadepsaný „Pokračování příslušnosti“ [„Ujednání o příslušnosti“], v odstavci 3 stanoví:

„Soudy členského státu jsou příslušné k rozhodnutí ve věci rodičovské zodpovědnosti i v jiných řízeních, [...] v případě, že

- a) dítě má silný vztah k tomuto členskému státu, zejména z toho důvodu, že jeden z nositelů rodičovské zodpovědnosti má v tomto členském státě obvyklé bydliště nebo dítě je státním příslušníkem tohoto členského státu

a

- b) všechny strany řízení v době zahájení řízení příslušnost soudů výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijaly a je to v zájmu dítěte.“

- 7 Článek 15 nařízení č. 2201/2003, nadepsaný „Postoupení věci k projednání vhodněji umístěnému soudu [soudu s lepšími předpoklady k jejímu projednání]“, uvádí:

„1. Výjimečně mohou soudy členského státu příslušné ve věci, pokud se domnívají, že soud jiného členského státu, ke kterému má dítě zvláštní vztah, je [má] vzhledem ke svému umístění vhodnější [lepší předpoklady] k projednání věci nebo její určité části, a v případě, že je to v zájmu dítěte:

- a) přerušit řízení v dané věci nebo její části a vyzvat strany, aby podaly návrh u soudu tohoto jiného členského státu v souladu s odstavcem 4, nebo

- b) požádat soud jiného členského státu, aby převzal příslušnost v souladu s odstavcem 5.

2. Odstavec 1 se použije:

- a) na žádost strany, nebo

- b) z podnětu soudu, nebo

- c) na žádost soudu jiného členského státu, ke kterému má dítě zvláštní vztah v souladu s odstavcem 3.

Postoupit věc z podnětu soudu nebo na žádost soudu jiného členského státu je možné pouze se schválením alespoň jedné ze stran.

3. Má se za to, že dítě má zvláštní vztah k členskému státu ve smyslu odstavce 1, pokud tento členský stát

- a) se stal obvyklým bydlištěm dítěte poté, co bylo zahájeno řízení u soudu uvedeného v odstavci 1, nebo

- b) je bývalým obvyklým bydlištěm dítěte, nebo

- c) dítě je jeho státním příslušníkem, nebo

- d) je obvyklým bydlištěm nositele rodičovské zodpovědnosti, nebo

- e) je místem, kde se nachází jmění dítěte, a věc se týká opatření k ochraně dítěte ve vztahu ke správě, zachování a nakládání s tímto jměním.

4. Soud členského státu příslušný ve věci stanoví lhůtu, ve které musí být zahájeno řízení u soudů tohoto jiného členského státu v souladu s odstavcem 1.

Pokud do této doby řízení u soudů zahájeno není, pokračuje soud, který řízení zahájil, ve výkonu své příslušnosti v souladu s články 8 až 14.

5. Soudy tohoto jiného členského státu mohou z důvodu zvláštních okolností věci v zájmu dítěte přijmout soudní příslušnost do šesti týdnů ode dne, kdy o to byly požádány v souladu s odst. 1 písm. a) nebo b). V tomto případě se soud, který zahájil řízení jako první, prohlásí za nepříslušný. Jinak soud, který zahájil řízení jako první, pokračuje ve výkonu své příslušnosti v souladu s články 8 až 14.

6. Pro účely tohoto článku soudy spolupracují buď přímo, nebo prostřednictvím ústředních orgánů určených podle článku 53.“

- 8 V oddíle 3, nadepsaném „Společná ustanovení“, který se nachází v kapitole II nařízení č. 2201/2003, nadepsané „Příslušnost“, jeho článek 16, nadepsaný „Zahájení řízení u soudů“, stanoví:

„1. Za zahájení řízení u soudu se považuje okamžik, kdy:

- a) návrh na zahájení řízení nebo jiná obdobná písemnost byl podán k soudu za předpokladu, že navrhovatel následně neopomněl přijmout opatření požadovaná pro doručení odpůrci;

nebo

- b) písemnost byla převzata orgánem odpovědným za její doručení v případě, že musí být doručena před podáním k soudu, za předpokladu, že navrhovatel následně neopomněl přijmout opatření požadovaná pro podání písemnosti k soudu.“

- 9 V oddíle 1, nadepsaném „Uznávání“, který se nachází v kapitole III nařízení č. 2201/2003, nadepsané „Uznávání a výkon“, čl. 21 odst. 1 tohoto nařízení, nadepsaný „Uznávání rozhodnutí“, uvádí:

„Rozhodnutí vydaná v některém členském státě jsou v jiných členských státech uznávána, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení.“

- 10 V témže oddíle 1 článek 26 tohoto nařízení, nadepsaný „Zákaz přezkoumání ve věci samé“, stanoví:

„Rozhodnutí nesmí být v žádném případě přezkoumáváno ve věci samé.“

- 11 V oddíle 4 zmíněné kapitoly III, nadepsaném „Vykonatelnost určitých rozhodnutí o právu na styk s dítětem a určitých rozhodnutí nařizujících navrácení dítěte“, čl. 41 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 uvádí:

„Právo na styk s dítětem, uvedené v čl. 40 odst. 1 písm. a), přiznané vykonatelným rozhodnutím vydaným v jednom členském státě se uznává a je vykonatelné v jiném členském státě bez nutnosti prohlášení vykonatelnosti a bez možnosti námitky proti uznání rozhodnutí, pokud bylo rozhodnutí osvědčeno v členském státě původu v souladu s odstavcem 2.

I v případě, že vnitrostátní právo nestanoví vykonatelnost rozhodnutí přiznávajícího právo na styk s dítětem ze zákona, může původní soud prohlásit rozhodnutí za vykonatelné bez ohledu na případný opravný prostředek.“

- 12 V oddíle 6 uvedené kapitoly III, nadepsaném „Jiná ustanovení“, čl. 47 odst. 2 nařízení č. 2201/2003, pokud jde o „vykonávací řízení“, stanoví:

„Každé rozhodnutí vydané soudem jiného členského státu a prohlášené za vykonatelné v souladu s oddílem 2 nebo osvědčené v souladu s čl. 41 odst. 1 nebo čl. 42 odst. 1 se vykoná v členském státě výkonu za stejných podmínek, za jakých by bylo v tomto členském státě vykonáno, kdyby v něm bylo i vydáno.

Zejména rozhodnutí, které bylo osvědčeno v souladu s čl. 41 odst. 1 nebo čl. 42 odst. 1, nelze vykonat, pokud je neslučitelné s později vydaným vykonatelným rozhodnutím.“

Právo Spojeného království

- 13 Podle předkládajícího soudu umožňuje článek 8 zákona o ochraně dětí z roku (Children Act 1989) soudům Anglie a Walesu vydat rozhodnutí o bydlišti („residence order“), a o právu styku s dítětem („contact order“), zakázat některá jednání („prohibited steps order“) a řešit zvláštní otázky („specific issue order“), přičemž posledně uvedené může zahrnovat rozhodnutí o vrácení dítěte do soudní příslušnosti, o místě, kde se má vzdělávat nebo o tom, zda má nebo nemá podstoupit léčbu.

- 14 Článek 2 odst. 1 písm. a) zákona o rodinném právu z roku 1986 (Family Law Act 1986) zní:

„Soud v Anglii a Walesu vydá rozhodnutí podle čl. 1 odst. 1 písm. a) týkající se dítěte pouze tehdy, pokud:

a) je příslušný na základě [nařízení č. 2201/2003] [...]“.

- 15 Podle předkládajícího soudu se ve smyslu tohoto ustanovení rozhodnutím podle čl. 1 odst. 1 písm. a) rozumí rozhodnutí vydané soudem Anglie a Walesu podle článku 8 zákona o ochraně dětí z roku 1989.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 16 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že otec, který je španělským státním příslušníkem, a matka, která je státní příslušnicí Spojeného království (dále jen společně „rodiče“), bydleli v době narození dítěte S. dne 27. května 2005 již několik let ve Španělsku a S. tam byl vychováván až do 6. února 2010.
- 17 V uvedený den se matka s dítětem S. přestěhovaly do Spojeného království, protože v listopadu 2009 došlo k rozluce rodičů. Po tomto přestěhování se rodiče neúspěšně pokoušeli dohodnout na rozdělení svých práv k dítěti S., což vedlo k několika soudním sporům ve Španělsku a Spojeném království.
- 18 Dne 21. července 2010 se rodiče dohodli (dále jen „dohoda ze dne 21. července 2010“) na tom, že dítě bude svěřeno do péče matce, a na právu otce na styk s dítětem. Tato dohoda byla rodiči podepsána za přítomnosti soudního úředníka Juzgado de Primera Instancia de Torrox (soud prvního stupně v Torrox, Španělsko). Dohoda ze dne 21. července 2010 byla předložena ke schválení tomuto soudu, který dne 20. října 2010 vydal rozhodnutí, ve kterém potvrdil její ustanovení (dále jen „rozhodnutí ze dne 20. října 2010“).
- 19 Dne 17. prosince 2010 podala matka na základě článku 8 zákona o ochraně dětí z roku 1989 žalobu k Principal Registry of the High Court of Justice (England & Wales), Family Division (Spojené království). Domáhala se přijetí rozhodnutí o bydlišti („residence order“), změny ustanovení o právu na

styk s dítětem obsažených v dohodě ze dne 21. července 2010 a rozhodnutí ze dne 20. října 2010 („contact order“), jakož i rozhodnutí o zvláštní otázce („specific issue order“). Matka zejména požadovala omezení práv na styk přiznaných otci v této dohodě.

- 20 Dne 31. ledna 2011 podal otec k témuž soudu žalobu na výkon rozhodnutí ze dne 20. října 2010 podle článků 41 a 47 nařízení č. 2201/2003.
- 21 Matka při jednání dne 16. prosince 2011, které se konalo před High Court, připustila, že s ohledem na dohodu ze dne 21. července 2010 a rozhodnutí ze dne 20. října 2010 ujednala příslušnost Juzgado de Primera Instancia de Torrox, a to podle čl. 12 odst. 3 tohoto nařízení. Proto prohlásila, že nebude bránit výkonu rozhodnutí ze dne 20. října 2010, které bylo řádně prováděno v souladu s ustanoveními dohody ze dne 21. července 2010. Především byly upřesněny podrobné podmínky práva otce na styk s dítětem až do 6. ledna 2013.
- 22 Dne 20. prosince 2011 podala matka k Juzgado de Primera Instancia de Torrox návrh na základě článku 15 nařízení č. 2201/2003 na přenesení sjednané příslušnosti na soudy Anglie a Walesu. Dne 29. února 2012 vydal Juzgado de Primera Instancia de Torrox usnesení na základě návrhu matky (dále jen „usnesení ze dne 29. února 2012“), které stanovilo, že „[v]zhledem k tomu, že [rozhodnutí ze dne 20. října 2010] vydané v této věci nabylo právní moci, věc je uzavřená a u soudu není mezi účastníky řízení vedeno jiné řízení týkající se rodinných otázek, není důvod konstatovat nepříslušnost, jak je požadováno v návrhu.“
- 23 Dne 30. června 2012 matka znovu předložila věc k High Court a navrhla, aby napříště prohlásil soudy Anglie a Walesu za příslušné ve věcech rodičovské zodpovědnosti týkající se dítěte S. z důvodu, že se jeho obvyklé bydliště ve smyslu článku 8 nařízení č. 2201/2003 nachází ve Spojeném království. Rozhodnutím ze dne 25. března 2013 se High Court prohlásil za příslušný.
- 24 Dne 21. května 2013 předkládající soud povolil otci, aby podal odvolání proti tomuto rozhodnutí High Court ze dne 25. března 2013.
- 25 High Court se v očekávání dalšího vývoje po takto podaném odvolání domnívá, že nemůže nařídit nové podrobné podmínky práva na styk, které je mezi rodiči sporné. Jelikož má High Court pochybnosti o otázce, zda je příslušný ve věci samé nebo pouze ohledně výkonu dohody ze dne 21. července 2010 a rozhodnutí ze dne 20. října 2010, nepřijal žádné rozhodnutí ve vztahu k období po 6. lednu 2013.
- 26 V rámci tohoto odvolání otec v zásadě tvrdí, že se High Court rozhodnutím ze dne 25. března 2013 dopustil nesprávného právního posouzení, když prohlásil, že soudy Anglie a Walesu jsou příslušné ve věci samé. Podle něj účinky ujednání o příslušnosti podle čl. 12 odst. 3 nařízení č. 2201/2003 trvají i po skončení dotčeného řízení a poskytují tak základ příslušnosti pro účely následného zahájení jakéhokoliv řízení, které se může jevit potřebné pro rozhodnutí otázek rodičovské zodpovědnosti ve vztahu k dítěti S. Otec rovněž upřesňuje, že takováto příslušnost, které soud nadále požívá, může být na základě článku 15 nařízení č. 2201/2003 přenesena mimo probíhající řízení.
- 27 Matka tvrdí, že účinky ujednání o příslušnosti soudů členského státu podle čl. 12 odst. 3 nařízení č. 2201/2003 trvají do vynesení pravomocného rozhodnutí v rámci tohoto řízení a poté tyto účinky již nepřetrvávají. Domnívá se dále, že se článek 15 nařízení č. 2201/2003 použije jen na zvláštní řízení probíhající před soudem členského státu, a nikoliv na příslušnost tohoto soudu obecně, takže pokud neexistuje probíhající řízení, nelze přenést příslušnost na základě tohoto ustanovení.
- 28 Předkládající soud upřesňuje, že usnesením ze dne 4. července 2013 Juzgado de Primera Instancia de Torrox potrestal neplnění dohody ze dne 21. července 2010 matkou pokutou ve výši 16 000 eur a uvedl možnost svěřit péči o dítě S. otci.

29 Za těchto okolností se Court of Appeal (England & Wales) (Spojené království) (Civil division) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Pokud došlo k ujednání o příslušnosti soudu členského státu v souvislosti s otázkami rodičovské zodpovědnosti na základě čl. 12 odst. 3 [nařízení č. 2201/2003], trvá toto ujednání o příslušnosti pouze do doby, než se rozhodnutí v tomto řízení stane pravomocným, nebo jeho účinky trvají i poté, kdy se toto rozhodnutí stalo pravomocným?
- 2) Umožňuje článek 15 [nařízení č. 2201/2003] soudu členského státu, aby přenesl příslušnost za okolností, kdy neprobíhá žádné řízení týkající se dotčeného dítěte?“

K předběžným otázkám

K první otázce

30 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda příslušnost ve věci rodičovské zodpovědnosti sjednaná na základě čl. 12 odst. 3 nařízení č. 2201/2003 ve prospěch soudu členského státu, před kterým bylo na základě společné dohody nositelů rodičovské zodpovědnosti zahájeno řízení, zanikne s vynesením pravomocného rozhodnutí v rámci tohoto řízení nebo zda tato příslušnost přetrvává i po vynesení takového rozhodnutí.

K relevanci a přípustnosti první otázky

- 31 Úvodem je třeba odmítnout argumenty vznesené jak Evropskou komisí, tak španělskou vládou, jimiž je zpochybňována relevance i přípustnost první otázky. Komise v písemném vyjádření uvádí, že z usnesení ze dne 29. února 2012 vyplývá, že Juzgado de Primera Instancia de Torrox se prohlásil nepříslušným na základě čl. 12 odst. 3 nařízení č. 2201/2003 a že předkládající soud musí toto rozhodnutí uznat na základě článku 21 téhož nařízení.
- 32 Španělská vláda má za to, že věc v původním řízení se týká otázky uznání a výkonu rozhodnutí ze dne 20. října 2010, jakož i zákazu měnit ho z věcného hlediska ve smyslu článků 21, 26, 41 a 47 nařízení č. 2201/2003, jelikož návrh matky na změnu dohody ze dne 21. července 2010 a tohoto rozhodnutí byl podán méně než dva měsíce po přijetí uvedeného rozhodnutí.
- 33 Nicméně, jak na jednání uvedli španělská vláda a rodiče a jak v zásadě připustila Komise, nic neumožňuje mít za to, že usnesení ze dne 29. února 2012 obsahuje jakékoliv rozhodnutí týkající se příslušnosti španělského soudu ve věci samé, které by muselo být uznáno předkládajícím soudem na základě článku 21 nařízení č. 2201/2003.
- 34 Jak dále na jednání tvrdila matka a Komise, je třeba mít za to, že věc v původním řízení a první otázka se netýkají, na rozdíl od toho, co tvrdí španělská vláda, otázky uznání a výkonu rozhodnutí ze dne 20. října 2010, jakož i zákazu měnit ho z věcného hlediska ve smyslu článků 21, 26, 41 a 47 nařízení č. 2201/2003, ale otázky, zda předkládající soud je či není příslušný ve věci rodičovské zodpovědnosti vyplývající z čl. 8 odst. 1 tohoto nařízení.
- 35 Zejména je třeba upřesnit, že každá otázka týkající se opodstatněnosti návrhu matky, nebo jeho případně zneužívající povahy, podaného k soudům Anglie a Walesu méně než dva měsíce po přijetí rozhodnutí ze dne 20. října 2010 a směřujícího ke změně ustanovení dohody ze dne 21. července 2010, a tedy nahrazení uvedeného rozhodnutí, musí být v souladu s články 8 až 15 nařízení č. 2201/2003 posuzována soudem příslušným ve věci rodičovské zodpovědnosti.

36 Kromě toho, jelikož je v projednávané věci nesporné, že ke dni přijetí tohoto rozsudku nepřijal soud žádné následné rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, pokud jde o dítě S., a že tedy rozhodnutí ze dne 20. října 2010 nebylo ani změněno ani nahrazeno, je třeba konstatovat, že toto rozhodnutí zůstává ke stejnému datu plně vykonatelné.

K věci samé

37 Pokud jde o výklad čl. 12 odst. 3 nařízení č. 2201/2003, je třeba připomenout, že pro výklad ustanovení unijního práva je třeba vzít v úvahu jak jeho znění a cíl, tak jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jíž je součástí (rozsudek Van Buggenhout a Van de Mierop, C-251/12, EU:C:2013:566, bod 26 a citovaná judikatura).

38 V tomto ohledu je třeba uvést, že příslušnost soudu musí být podle čl. 8 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 určena „v době podání žaloby“ a podle čl. 12 odst. 3 tohoto nařízení „v době zahájení řízení“. V tomto ohledu článek 16 tohoto nařízení upřesňuje, že za zahájení řízení u soudu se v zásadě považuje „okamžik, kdy návrh na zahájení řízení [...] byl podán k soudu“.

39 Kromě toho pro účely ujednání o příslušnosti čl. 12 odst. 3 písm. b) nařízení č. 2201/2003 zejména vyžaduje, aby všechny strany řízení v době zahájení řízení příslušnost soudů jiného členského státu než státu obvyklého bydliště výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijaly.

40 Ze znění čl. 8 odst. 1 a čl. 12 odst. 3 tohoto nařízení tedy vyplývá, že příslušnost soudu ve věci rodičovské odpovědnosti musí být ověřena a určena v každém jednotlivém případě, jestliže je u soudu zahájeno řízení, což znamená, že nepřetržává po ukončení probíhajícího řízení.

41 Pokud jde o kontext, jehož součástí je čl. 8 odst. 1 a čl. 12 odst. 3 nařízení č. 2201/2003, bod 12 odůvodnění tohoto nařízení upřesňuje, že příslušnými by měly být především soudy členského státu, ve kterém má dítě obvyklé bydliště. V souladu s tímto bodem odůvodnění čl. 8 odst. 1 tohoto nařízení stanoví, že obecná příslušnost ve věci rodičovské zodpovědnosti se určuje na základě tohoto bydliště.

42 Podle bodu 12 odůvodnění a čl. 8 odst. 2 nařízení č. 2201/2003 jsou jiné příslušnosti než je tato obecná příslušnost přípustné jen v některých případech změny bydliště dítěte, stanovených zejména v článku 9 tohoto nařízení, nebo v důsledku dohody uzavřené mezi nositeli rodičovské zodpovědnosti, uvedené v čl. 12 odst. 3 tohoto nařízení.

43 Kromě toho z čl. 9 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 vyplývá, že v případě, že se změní obvyklé bydliště dítěte, ponechají si soudy členského státu předchozího obvyklého bydliště dítěte příslušnost jen pro účely změny rozhodnutí vydaného těmito soudy před přestěhováním a v každém případě si ji neponechají po dobu delší než tři měsíce.

44 Pokud jde o cíle sledované nařízením č. 2201/2003, je třeba uvést, že bod 12 odůvodnění tohoto nařízení stanoví, že pravidla určení příslušnosti stanovená tímto nařízením ve věci rodičovské zodpovědnosti jsou formulována s ohledem na nejlepší zájmy dítěte, zejména na blízkost, a že jedna z podmínek uvedených v čl. 12 odst. 3 písm. b) tohoto nařízení ukládá, aby jakákoliv příslušnost sjednaná v souladu s tímto ustanovením byla v uvedeném zájmu.

45 Z toho vyplývá, že příslušnost ve věci rodičovské zodpovědnosti musí být především určována s ohledem na nejlepší zájmy dítěte.

- 46 Jak přitom správně poznamenaly matka, vláda Spojeného království a Komise, i když lze ujednání o příslušnosti přijaté nositeli rodičovské zodpovědnosti za malé dítě v souvislosti se zvláštním řízením považovat za dohodu v nejlepším zájmu dítěte, nelze připustit, že taková sjednaná příslušnost v každém případě zůstane po ukončení řízení, pro které byla dohodnuta, a během celého dětství dotyčné osoby, v jejím nejlepším zájmu.
- 47 Je tedy třeba mít za to, že jestliže bylo u soudu zahájeno řízení v souladu s čl. 12 odst. 3 nařízení č. 2201/2003, lze nejlepší zájem dítěte možné zachovat jen tak, že bude v každém zvláštním případě přezkoumána otázka, zda zamýšlené ujednání o příslušnosti je v souladu s tímto zájmem.
- 48 Dále uvedený čl. 12 odst. 3, který má umožnit nositelům rodičovské zodpovědnosti obrátit se na základě společné dohody a za určitých dalších podmínek na soud ve věcech týkajících se rodičovské zodpovědnosti, k jejichž posouzení v zásadě není příslušný, nelze předpokládat, že taková dohoda přetrvává v každém případě po skončení zahájeného řízení a ohledně dalších věcí, které mohou vyvstat později.
- 49 V důsledku toho je třeba mít za to, že ujednání o příslušnosti na základě čl. 12 odst. 3 nařízení č. 2201/2003 platí jen pro zvláštní řízení, které bylo zahájeno u soudu, jehož příslušnost byla sjednaná, a že tato příslušnost zaniká ve prospěch soudu, který má obecnou příslušnost na základě čl. 8 odst. 1 tohoto nařízení, v okamžiku definitivního ukončení řízení, kterého se týkalo ujednání o příslušnosti.
- 50 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první předběžnou otázku odpovědět, že příslušnost ve věci rodičovské zodpovědnosti sjednaná na základě čl. 12 odst. 3 nařízení č. 2201/2003 ve prospěch soudu členského státu, před kterým bylo na základě společné dohody nositelů rodičovské zodpovědnosti zahájeno řízení, zanikne s vynesením pravomocného rozhodnutí v rámci tohoto řízení.

Ke druhé otázce

- 51 S ohledem na odpověď poskytnutou Soudním dvorem na první otázku není namístě odpovídat na druhou otázku, která byla položena pro případ, že příslušnost ve věci rodičovské zodpovědnosti sjednaná podle čl. 12 odst. 3 nařízení č. 2201/2003 přetrvávala i po definitivním ukončení řízení, kterého se tato sjednaná příslušnost týkala.

K nákladům řízení

- 52 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Příslušnost ve věci rodičovské zodpovědnosti sjednaná na základě čl. 12 odst. 3 nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 ve prospěch soudu členského státu, před kterým bylo na základě společné dohody nositelů rodičovské zodpovědnosti zahájeno řízení, zanikne s vynesením pravomocného rozhodnutí v rámci tohoto řízení.

Podpisy.